

temni angeli usode

Slovenija 1999 97'

režija Sašo Podgoršek **scenarij** Goran Šalamon **fotografija** Sven Pepeonik **montaža** Vesna Nikolovska Kržičnik **glasba** Demolition Group **igrajo** Lotos Vincenc Šparovec (Ivan Zakrajšek), Karin Komljanec (Justi Zakrajšek), Matjaž Pegam (predsednik), Nikola Sekulovič (sodnik), Jože Pegam (župnik), Bojan Fifnja (šef policije), Goran Šalamon (prerok), Franci Kek (novinar), Helena Blagne Zaman (pevka), Petra Zupan (Eva), Ivo Rimc (Adam)

Zgodba

V zakotnem mestu si čast in oblast na prefinjen način lasti pet dolgoletnih prijateljev na pomembnih položajih: prevarantski predsedniški kandidat, hinavski sodnik, pohotni župnik, skorumpirani šef policije in stoični guru z božjim kompleksom. Pet prstov iste roke, pijanih od moči, ki jih družijo še zverinski pohlep, živalski razvrat, skrajna aroganca in sadistični užitek v poigravanju z usodami malih ljudi, ki v petih dekadentih vidijo stebre družbe. Peterica pod krinko institucionalnih avtoritet mirno krade, posiljuje, prekupčuje in po potrebi tudi ubija. Njihov edini zakon je, delaj, kar se ti zljubi. Do konca. Dokler zdrži telo.

Brežiški Demolition Group so lani po triletnem premoru presenetili z albumom *Neovangelij*, ki je že po oblikovni plati edinstven izdelek. Malo dizajnersko čudo, ki mu v slovenski zgodovini pakiranja nosilcev zvoka zlepa ne boste našli para. To edinstvenost v notranjosti dopolnjujejo še notorična elegija *Dež* v španoviji s Heleno Blagne, ki predstavlja najbolj bizarno fuzijo med deklarirano alternativo in populistično estrado, uvodni crescendo *Crackhead*, darkerska balada *Temni angeli usode* ter subtilna *Mesečina*. Vse našteto nedvomno predstavlja vrhunec v petnajstletni karieri Demolition Group. Navkljub očitnim superlativom, ki si jih zaslužijo mojstrska produkcija, suverena avtorska drža ter poetika besedil, ki za spremembo tudi v materinščini zveni brezhibno, se zdi, da plošči nekaj manjka. Tako je, za popoln učinek ji manjka slika. Večina skladb je nastajala ob misli na določeno scensko nadgradnjo, pa najsi bo to gledališka predstava, film ali pa zlet tipa viktorji, kar nekoga, ki ploščo zgolj posluša, ne pa tudi gleda, pušča hladnega oziroma ga ob misli na efekt končnega izdelka dodobra zrajca. *Neovangelij* kot *soundtrack* brez filma? Nič več.

Če hočeš snemati filme, sploh pa če hočeš, da bo te filme tudi kdo gledal, moraš videti več in dlje od ostalih. Še posebej ko pogledaš skozi kamero.

V *Patriotu* smo iz ust "kao" hipertalentiranega računalniškega genija, ki naj bi za svoj obrambni program fasal 100.000 dolarjev, slišali, da je to samo tridesetina tistega, kar je Sharon Stone dobila za vlogo v *Prvinskem nagonu*. Tako si naši 'žanrsko nadarjeni' filmarji predstavljajo žanr. To je vse, kar vejo o žanru. Pa še to je narobe. Skratka, ne znajo preiti od besed k dejanjem. Sašo Podgoršek v *Temnih angelih usode* ne izgublja besed o Sharon Stone marveč cinefilsko, insajdersko ter s stilom replicira najbolj razvpit prizor iz *Prvinskega nagona*, ki je Sharon in njeno mednožje zapisal v zgodovino žanrskega filma. Detajli so tisti, ki žanr naredijo velik, ne besede. In to je le ena od fines *Temnih angelov usode*.

O tem, da Sašo Podgoršek vidi več in dlje, ni dvoma. Motiv iz njegovega kratkega filma *Koza je preživela* (1991) je bil deležen svetovne hvale, s plesnim poldokumentarcem *Vrtoglavi ptič* (1995) pa je slovensko kinematografijo na novo učil, kaj je gibanje in kako ga ujeti v kamero. Spomnite se le prizora, ko Iztok Kovač v Trbovljah na vrhu najvišjega dimnika v Evropi, 360 metrov nad zemljo, odpleše svoj vrtoglavi ples. Fascinantno. Do te mere, da si glasno oddahneš, češ, končno se je našel slovenski filmar, ki razume jezik filma in njegovo izrazno moč. Nič čudnega, da je navdušil člane benda Demolition Group, ki so filmski projekt pod tančico skrivnosti skrbno pripravljali, medili in profesionalno promovirali več kot dve leti.

Temni angeli usode niso kakršenkoli slovenski film. Podgorškov prvenec predstavlja drugačen, domisel in duhovit slovenski film. Z eno besedo, dober slovenski film. Še več, v luči patriotske bede domače filmske produkcije, ki se za državni denar več kot očitno norčuje iz slovenskega gledalca, so *Temni angeli usode* prelomen film. Njegovi standardi so v vseh pogledih previsoki, da bi jih domači filmarji v bodoče lahko ignorirali. To pa pomeni, da je Sašo Podgoršek zaenkrat glavni 'jack' v mestu.

Temni angeli usode so inteligentna, provokativna alegorija, ki si groteskne podobe sposoja iz družbeno političnih anomalij slovenske divje kapitalistične stvarnosti, jih z užitkom pervertira in niza v najbolj nekonvencionalen slovenski film po Slakovi *Butnskali* (1985). S to razliko, da si Podgoršek in Demolition Group upajo iti do roba in čez. Hitro in učinkovito so nadoknadili zamujeno, presegli zatohlost mentalitete, ki razglaša *Brezna* (1998) in *Rabljeve freske* (1996) za dosežke nacionalne kinematografije, ter ujeli korak z vizualno estetiko, trendi in dinamiko sodobnega svetovnega filma. *Temni angeli usode* so film s pošteno mero avtorske zrelosti, konstruktivnega cinizma in politične nekorektnosti. Navkljub razpletu, ki je nedorečen in ne doseže pričakovanega klimaksa, ter zgodbi, ki jo občasno dušijo predolgi in odvečni monologi, so *Temni angeli usode* film, ki prepriča in navduši. S stilom. S hitrimi rezi, asimetrično montažo in grobo fotografijo. Z udarno glasbeno podlago, ki je z mislijo na film izšla že lani. In kakopak z izvrstnim nastopom naturščikov in povsem svežih igralcev, med katerimi blesti Karin Komljanec, živ dokaz, da se fenomen rojene igralke tu pa tam lahko zgodi tudi Sloveniji. *Temni angeli usode* so film iz mesa in krvi, z veliko volje do življenja. Po kulturni, ekstremno ingeniozni video burleski *Milice* (1997) Francija Keka drugo prelomno poglavje slovenskega filma, ki prihaja iz Brežic. Drži, tako gre to, če vidiš dlje in več. •

Max Modic